

**НАЦІОНАЛЬНА РАДА УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ**

РІШЕННЯ № 125

18.01.2024

м. Київ

Протокол № 2

Про звернення громадян за 2023 рік

Відповідно до Законів України «Про звернення громадян», «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення», «Про доступ до публічної інформації», Указу Президента України від 13 серпня 2002 року № 700 «Про додаткові заходи щодо забезпечення реалізації громадянами конституційного права на звернення», розглянувши інформацію про звернення громадян, які надійшли у 2023 році, Національна рада

ВИРІШИЛА:

1. Взяти до відома інформацію про звернення громадян, які надійшли у 2023 році (додається).
2. Управлінню стратегічного планування, міжнародної взаємодії та комунікацій оприлюднити це рішення на офіційному вебсайті Національної ради.
3. Виконання цього рішення покласти на управління організаційного та документального забезпечення.
4. Контроль за виконанням рішення покласти на відповідального секретаря Національної ради Олену Ніцко.

Голова

/підпис/

Ольга ГЕРАСИМ'ЮК

Відповідальний секретар

/підпис/

Олена НІЦКО

Інформаційно-аналітична довідка за підсумками роботи зі зверненнями громадян за 2023 рік

У 2023 році до Національної ради надійшло 719 письмових звернень громадян, що майже на третину перевищує відповідний минулорічний показник (454) і майже сягає показника 2021 року (754).

Отже, незважаючи на складні умови, в яких опинилося наше суспільство у зв'язку з тривалим періодом воєнного стану та проходженням активних бойових дій на території України, увага та інтерес представників глядацької і слухацької аудиторії до різноманітних процесів у сфері медіа перебуває на досить високому рівні.

У цілому звітний період характеризується, перш за все, початком дії нового закону, який регулює діяльність галузі – «Про медіа». Закон набрав чинності 31 березня, але вже з початку року до регуляторного органу почали надходити листи з проханням надати певні роз'яснення щодо тих чи інших його положень. Зокрема у першому півріччі надійшло понад півсотні листів такого змісту, однак обсяг зазначеної кореспонденції значно зменшився після того, як регулятор почав затверджувати та оприлюднювати нормативно-правові акти, що визначають механізм імплементації цього закону і затверджують форми відповідних документів.

Тривале відключення світла, яке мало місце на початку року через пошкодження енергетичної інфраструктури України внаслідок російських обстрілів, спричинило низку звернень з наріканнями щодо припинення трансляції телерадіопрограм. У відповідях зазначалося, що відбувається знеструмлення передавальних засобів українського телерадіомовлення у зв'язку з плановими та аварійними відключеннями електроенергії.

Крім того, значна кількість звернень стосувалася припинення трансляції Концерном РРТ програм «Українського радіо» в СХ-діапазоні, в першу чергу, на території Одеської та Харківської областей, та аналогового телевізійного мовлення у прикордонних районах Донецької, Сумської, Чернігівської та Харківської областей. Зазначена ситуація викликала широкий резонанс серед населення, адже для громадян на тимчасово окупованих територіях, у прифронтових районах та у населених пунктах, де внаслідок бойових дій відсутнє електропостачання та зв'язок, радіомовлення на середніх хвилях було чи не єдиною можливістю отримувати об'єктивну інформацію та сповіщення. Заявникам надавалися відповідні роз'яснення, що це відбувається через відсутність належного фінансування діяльності АТ «НСТУ» та повідомлялося, що регуляторний орган звернувся до уряду з проханням посприяти врегулюванню вказаної проблеми.

Також надходили скарги щодо припинення аналогового телемовлення кількома загальнонаціональними мовниками на території Чернігівської області, на які надавалися відповіді стосовно вилучення аналогових каналів з ліцензій ТОВ «ТЕЛЕКАНАЛ СТБ», ТОВ «Новий канал», ТОВ «Міжнародна комерційна ТРК» (ICTV) на підставі їхніх заяв про таке вилучення та роз'яснень, що чинним законодавством не передбачено підстави для відмови в анулюванні ліцензії.

У другому півріччі надійшла низка звернень щодо відсутності прийому цифрового сигналу на території Дніпропетровської та Запорізької областей, які потерпають від ворожих обстрілів. Паралельно заявниками порушувалось питання щодо можливості блокування російських каналів, прийом яких періодично фіксується на прифронтових територіях.

Продовжували надходити звернення з проханням транслювати телерадіомовниками повідомлення про початок та завершення повітряної тривоги, а також демонструвати в телеєфірі карту повітряних тривог. На такі листи регуляторний орган радив звертатися з відповідними пропозиціями безпосередньо до мовників, а також до органів місцевого самоврядування – щодо підсилення звуку сирени, яка сповіщає про повітряну тривогу, або ж рекомендувалося встановити на смартфон застосунок «Повітряна тривога».

Як і в попередній період, громадян турбувало питання обмеження в медійному просторі інформації про хід воєнних дій, оскільки, на думку заявників, така інформація може бути використана в подальшому ворогом для реалізації його загарбницьких цілей. Також були наявні пропозиції заборонити поширення інформації щодо надання Україні зброї країнами-партнерами, показувати місця можливого виготовлення техніки та зброї, а також анонсувати в телеєфірі проведення масових заходів з метою забезпечення населення від можливих ракетних ударів.

Авторам таких звернень повідомлялося, що наказом Головнокомандувача Збройних Сил України затверджено перелік інформації, розголошення якої може призвести до обізнаності противника про дії українських військових, що Національна рада постійно спілкується із суб'єктами у сфері медіа з цього приводу, надає свої роз'яснення й поради стосовно вимог до роботи під час воєнного стану, дотримання журналістських стандартів та етики, і що на офіційному сайті регулятора розміщено нагадування медійникам, блогерам, дописувачам у соцмережах про те, як говорити про війну і не нашкодити нашим захисникам і співгромадянам.

Нетерпимість до присутності в ефірі мови країни-окупанта, яка у зверненнях громадян відзначалася і раніше, у звітному періоді посилилась. Здебільшого заявники висловлювали незадоволення щодо трансляції іноземних лінійних медіа російською мовою у мережах провайдерів аудіовізуальних сервісів та платформами спільного доступу до відео. Значну частину таких звернень було надіслано до регуляторного органу Уповноваженим із захисту державної мови. У відповідях акцентувалася увага на тому, що відповідно до чинного законодавства вимоги щодо частки державної мови до іноземних лінійних медіа не застосовуються. Крім того, у зверненнях були наявні зауваження щодо звучання недержавної мови у вітчизняному ефірі, на які

надавались відповідні роз'яснення щодо чинних законодавчих вимог про мовні квоти та за необхідності проводилась перевірка викладених фактів.

Низка листів стосувалася відсутності мовлення певних телеканалів («Перший Західний», «Сварожичі», «Малютко ТВ», «Глас» та ін.). Крім того, дописувачі висловлювали незадоволення щодо відсутності трансляції засідань Верховної Ради України.

Як завжди, значна частина звернень громадян була дотичною до програмного наповнення теле- і радіоефіру. Низка листів містила прохання щодо трансляції передач чи фільмів певного тематичного спрямування або ж, навпаки, припинення їх демонстрування. Крім того, в окремих випадках були нарікання на зміст висловлювань ведучих програм.

Слід зазначити, що незважаючи на надзвичайно складні умови, в яких перебуває нині наше суспільство, його співгромадян продовжує хвилювати і така тема як етика ефіру, зокрема її складові – культура мовлення ведучих, а також їх зовнішній вигляд. Низка звернень відповідного спрямування надійшла на розгляд регуляторного органу у звітному періоді. На жаль, питання культури мовлення в телерадіоефірі та дотичні до нього на сьогодні не мають законодавчого врегулювання, а отже громадянам зазвичай дається порада звертатися із подібними зауваженнями безпосередньо до мовників або ж, в окремих випадках, такі листи надсилаються суб'єктам у сфері медіа для відповідного розгляду та врахування в подальшій діяльності.

Також в центрі уваги глядацької аудиторії перебували питання, які стосуються захисту дітей в медіа. Зокрема дописувачі були стурбовані вживанням нецензурних слів у телеєфірі. У відповідях зазначалося, що регулятор застосовує можливі засоби впливу щодо недопущення використання суб'єктів у сфері медіа для трансляції програм або відеосюжетів, які можуть завдати шкоди фізичному, психічному чи моральному розвитку дітей та підлітків. Крім того, заявникам надавалася інформація щодо діяльності робочої групи із захисту прав дітей у медіа, що діє в Національній раді.

Низка отриманих звернень стосувалася сфери реклами і містила зауваження щодо стану дотримання суб'єктами у сфері медіа чинних законодавчих норм, прохання надати роз'яснення з огляду на внесення змін до рекламного законодавства, а також містила зауваження до змісту реклами та пропозиції щодо внесення нових положень до Закону України «Про рекламу».

Незмінно надходили листи з наріканням на діяльність провайдерів аудіовізуальних сервісів – щодо підвищення оплати або ж, на думку заявників, неправомірного відключення послуги через несплату рахунків. Як правило, авторами таких звернень є представники соціально незахищених верств населення.

У 2023 році до Національної ради надійшло 66 запитів на отримання публічної інформації від юридичних та фізичних осіб, що дещо перевищує відповідний минулорічний показник (59).

Відповіді на всі запити було надано вчасно, згідно зі статтею 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Інформація про надходження та стан виконання запитів системно оприлюднюється на офіційному вебсайті Національної ради.

Очевидним є те, що звернення громадян, як ніщо інше, відбивають всі основні суспільні явища та значною мірою акумулюють думку і позицію громадськості щодо певних змін у сфері медіапростору.

Начальник управління організаційного та документального забезпечення

/підпис/

Тетяна СОБЧУК